

6. Дідур К. М. Сучасні методи оцінки персоналу / К. М. Дідур // Ефективна економіка. – 2011. – № 11. – С. 79–86.

7. Дмитренко Г. А. Методи та проблеми оцінки персоналу: навч. посібник / Г. А. Дмитренко, Е. А. Шарапова, Т. М. Максименко. – К: МАУП, 2002. – 248 с.

ПЕТІНА О. М.

*аспірант кафедри економіки та організації виробництва
Кіровоградський національний технічний університет
м. Кіровоград, Україна*

БІДНІСТЬ СЕРЕД МОЛОДІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема подолання бідності розглядається як ключова у соціально-економічній політиці будь-якої держави, де зазначене явище має істотне поширення. Бідність визначається як неможливість внаслідок нестачі коштів підтримувати спосіб життя, притаманний конкретному суспільству в конкретний період часу [1, с. 56].

Бідність є предметом наукового інтересу та жвавих дискусій як зарубіжних, так і вітчизняних науковців протягом багатьох років, - що свідчить про її надзвичайну актуальність. Незважаючи на підвищену увагу вчених до розв'язання проблеми бідності в Україні, - варто зазначити, що досить мало уваги приділяється питанню бідності серед молоді та обґрунтуванню підходів щодо її подолання. Проте соціально-економічні проблеми молоді, її ціннісні орієнтації, молодіжний сегмент ринку праці розглядають О. Грішнова, О. Вишняк, Е. Лібанова, І. Демченко, В. Онікієнко та інші. Активно працюють над проблемами формування та використання інноваційного потенціалу населення С. Вовканич, Л. Семів, М. Семикіна, Л. Лісогор, А. Колот, О. Амоша, О. Бутнік-Сіверський, Л. Федулова, А. Чухно та інші. Разом з тим і вітчизняні, і зарубіжні вчені активно досліджують питання «омолодження» кадрів у науковій сфері, при цьому вікова категорія «молоді», як суб'єкт інноваційної діяльності не розглядається.

Метою дослідження є визначення основних причин бідності серед молоді, виявлення впливу бідності на розвиток інноваційного потенціалу молоді.

Передусім зазначимо, що молодь – це суспільний прошарок, який займає своє місце в соціальній структурі та відіграє особливу роль у суспільстві. Саме молодь виступає провідником соціально-

економічного, політичного і духовного відродження, рушієм нових якісних змін, викликаних назрілими потребами суспільства. Тому держава, що прагне до прогресивного розвитку, повинна сприяти повному залученню молоді до інноваційних процесів [2].

Згодні з думкою Е. Лібанової про те, що соціально-економічний потенціал країни наразі і на майбутнє, безпосередньо залежить від трудової активності молоді, для якої участь в економічній діяльності є, у свою чергу, значущим фактором соціокультурного та професійного становлення. Разом з тим, ринкова економіка, з одного боку, значно розширила межі прикладання сил та здібностей молоді у сфері праці, з іншого — зумовила ослаблення державної підтримки молоді у соціально-трудої сфері, похитнула старі інституціональні основи трудової соціалізації молоді за несформованості нових [4, с. 161].

Не можна не зважати на те, що Україна хронічно відстає від більшості країн майже за усіма соціально-економічними критеріями, залишається на узбіччі світових інноваційних систем, що гальмує подальший соціально-економічний і політичний розвиток. Економічні негаразди суттєво вплинули на соціальне становище молоді та рівень її життя. Спостерігається нерівність у можливостях здобути загальну освіту, професійну підготовку, обрати місце праці. Доцільно взяти до уваги, що усім країнам, які переживають період трансформації, властива жорстка конкуренція на ринку праці. Нелегко доводиться й молоді в умовах, коли держава не справляється з оздоровленням економіки та забезпеченням соціальних гарантій своїх громадян. Відтак, ті молоді люди, що мають дефіцит ресурсів, вимушені шукати інші шляхи виходу із кризи та забезпечення свого існування та розвитку.

Саме тому найбільші ризики бідності в Україні мають представники молодого покоління. Студенти та молоді люди у віці 18-24 років, як правило, ще не мають достатнього соціального та професійного досвіду і в зв'язку з цим є найбільш вразливою групою на ринку праці. Адже на цей життєвий період припадає завершення навчальної діяльності та професійної підготовки. І як наслідок ця вікова група молодих людей є менш конкурентоспроможною. У 25-29 років молоді люди вже знають, чого хочуть, поступово наближаючись до намічених цілей роблячи професійний вибір. Так само до цього віку людині вдається накопичити певний життєвий і професійний досвід, а також набути певної кваліфікації. Найчастіше в цьому віці люди вже мають власні сім'ї і тому вимоги, які висуваються до пропонованої роботи є досить високими.

Рівень бідності серед молоді є високим, причому водночас існує частка молоді, стан якої можна назвати зубожінням. Це змушує її

погоджуватися на такі види діяльності, якими забезпечується лише примітивне виживання, терпіти надмірну експлуатацію з боку роботодавців. Дуже часто це стосується тієї молоді, яка працює у тіньовому секторі. В таких умовах неможливо реалізувати інтелектуальні та творчі здібності в процесі трудової діяльності.

Доречним, на нашу думку, буде твердження, що серед першочергових потреб і інтересів багатьох висококваліфікованих працівників фірм і корпорацій сьогодні домінують не матеріальні блага, а саме прагнення до творчої самореалізації [3, с. 140].

Сьогодні, зберігається тісна залежність між рівнем матеріального добробуту людини та її соціально-демографічними і соціально-економічними характеристиками. Таким чином, визначальні чинники бідності мають бути детально досліджені з метою формування цілеспрямованої державної політики щодо зниження масштабів бідності серед соціально вразливих верств населення [5, с. 322].

Тож перейдемо до визначення ключових чинників появи бідності серед молодого покоління. Одним із таких чинників є безробіття. На сьогодні рівень безробіття серед молоді становить 55,2 % від загальної чисельності зареєстрованих безробітних в Україні, яка, за даними Державної служби статистики, становить 1 млн. 657 тис. осіб [6, с. 347]. Проблема бідності молоді загострюється також тим, що більше половини юнаків та дівчат потерпають від нерегулярних виплат заробітної платні, пенсій, стипендій, інших соціальних виплат.

Маємо підкреслити, що падіння престижності наукової діяльності серед молоді внаслідок низького розміру заробітної плати призводить до зниження інноваційного потенціалу, а отже — зменшення кількості працівників, які ведуть науково-дослідну роботу в Україні. Найрозвинутіші країни світу знають ціну українським науковцям, тому створили безліч можливостей для талановитих молодих людей, мотивуючи їх до праці на благо своєї країни, не вкладаючи у підготовку таких кадрів нічого. Є очевидним, що це великі втрати для України.

Зростання соціальної нерівності і брак сильної державної соціальної політики також особливо позначається на молоді. Розшарування суспільства на багатих і бідних позбавляє реальних перспектив значну частину молодих людей, які мають долати на шляху до самореалізації і життєвого успіху набагато більше перешкод, ніж їхні більш заможні ровесники. На тлі невисокого рівня життя в країні, найбідніші прошарки молоді виявляються позбавленими мінімально необхідних життєвих благ.

Все це призводить до низки негативних наслідків як для значної частини представників молодого покоління, так і для майбутнього

країни в цілому — погіршення здоров'я населення, загрозової демографічної ситуації, вимушеної міграції, маргіналізації суспільства, що в свою чергу впливає на формування інноваційного потенціалу.

Підбиваючи підсумки, сформулюємо основні причини бідності серед молоді:

- високий рівень безробіття;
- низький рівень соціальних стандартів і гарантій (занижений розмір прожиткового мінімуму, відтак, і мінімальної зарплати, розмірів державної соціальної допомоги);
- нерівність доходів населення;
- відсутність професійного досвіду у молодих спеціалістів;
- відсутність чітких напрямів вирішення проблем працевлаштування молоді;
- відсутність дієвих механізмів підтримки і залучення молоді до діяльності інтелектуального, інноваційного змісту.

Незважаючи на те, що Україна здійснила ряд кроків щодо формування нової молодіжної політики, наразі цього явно недостатньо. Несприятлива демографічна ситуація, загострення проблем щодо працевлаштування та забезпечення гідних умов праці молоді, підвищення ризиків бідності й малозабезпеченості у період фінансово-економічної кризи вимагає посилення уваги до питань формування й реалізації молодіжної політики, її модернізації з врахуванням наявних недоліків та реалій сьогодення. Існує ряд проблем у цьому аспекті, що пов'язаний з ефективним розвитком і залученням інноваційного потенціалу молоді до економіки країни.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що тенденції бідності серед молодого покоління негативно впливають на формування та реалізацію інноваційного потенціалу. Тому необхідною передумовою для розвитку інноваційного потенціалу молоді є подолання бідності шляхом створення сприятливих умов для даної категорії населення з метою самостійного розв'язання проблем підвищення власного добробуту, що можливо лише в разі забезпечення продуктивної зайнятості, збалансування попиту і пропозиції на ринку праці, запобігання безробіттю.

Література:

1. Демографічні фактори бідності / за ред. Е. М. Лібанової. — К. — Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, 2009. — 184 с.
2. Державна цільова соціальна програма «Молодь України на 2009-2015 роки» постанова № 41 від 28 січня 2009 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/41-2009-%D0%BF/page>.
3. Інноваційна праця: діагностика проблем, важелі активізації: монографія / М. В. Семикіна, С. Р. Пасека та ін. / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. М. В. Семикіної. — Черкаси : ТОВ «МАКЛАУТ», 2012. — 320 с.

Секция 5: ЭКОНОМИКА ТРУДА И УПРАВЛЕНИЕ ПЕРСОНАЛОМ

4. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / за ред. Е. М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціал. дослідж. ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.

5. Рівень життя населення України / НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж., Держ. ком. статистики України; За ред. Л. М. Черенько. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2006. – 428 с.

6. Статистичний щорічник України за 2012 рік; за ред. О. Г. Осауленка; відповідальний за випуск О. Е. Остапчук. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 552 с.